

ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΜΙΣΛΗΛΙΔΗ

Παρέδρου Ν.Σ.Κ.

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ Η ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ*

Διάγραμμα

- I. Γενική
 - II. Τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους
 - α) Ἰστορικὴ ἐξέλιξις
 - β) Χρακτήρ - Θέσις
 - γ) Σύνθεσις προσωπικοῦ
 - δ) Λειτουργία
 - ε) Ὀργάνωσις
 - στ) Εἰδικὰ ἀρμοδιότητες Προέδρου

III. Ἡ ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων ὑπεράσπισις τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Διοικήσεως.

IV. Γνωμοδοτικὴ ἀρμοδιότης

V. Στατιστικὰ στοιχεῖα

I. Γενικά:

α) Ἐν Ἑλλάδι ἡ ἐνώπιον τῶν πάσης φύσεως Δικαστηρίων νομικὴ ὑπεράσπισις τοῦ Δημοσίου, ὡς φορέως ἴδιωταικῶν δικαιωμάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς Διοικήσεως, ὡς φορέως κρατικῆς ἔξουσίας, ἔναντι τρίτων (ὑποκειμένων φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων) εἰναι ἀνατεθειμένη ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους, ἀσκουμένη διὰ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ προσωπικὸν του μονίμων δημοσίων λειτουργῶν κυρίως, ὡς καὶ προκειμένου περὶ ἐπαρχιακῶν τινῶν Δικαστηρίων, δὲ ἴδιωτῶν δικηγόρων, διοργανούμενων ἐπὶ θητείᾳ καὶ τελούντων ὑπὸ ἐξάρτησιν, ἔλεγχον καὶ ἐποπτείαν τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

β) Ὁμοίως εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους εἶναι ἀνατεθειμένα: ι. Τὸ πρὸς καθοδήγησιν τῆς Διοικήσεως ἐν γένει γνωμοδοτικὸν ἔργον, ii. Ἡ ἀναγνώρισις ἀπαιτήσεων κατὰ τοῦ Δημοσίου καὶ ὁ συμβιβασμὸς ἐπὶ διαφορῶν αὐτοῦ καὶ iii. Ἡ ἐπεξεργασία τῶν παραπεμπούμενων κύτῳ σχεδίων νόμων καὶ διαταγμάτων (ἄρθρον 1 Β.Δ/τος 6/1961 «περὶ Ὀργανισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους»).

γ) Ἡ ἐπὶ τῶν ὡς ς ἀντικειμένων ἀρμοδιότης τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους τυγχάνει κατὰ νόμου ἀποκλειστική, ἐξαιρέσει τῆς ἐπεξεργασίας διαταγμάτων, ὡς πρὸς ἣν ὑφίσταται σχετικὴ ἀρμοδιότης καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἡτις σημειώτεον ἀπαιτεῖται ὡς τύπος οὐσιώδης διὰ τὴν ἔκδοσίν των, ἐνῷ ἡ πρὸς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους παραπομπὴ πρὸς ἐπεξεργασίαν, ἐναπόκειται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Διοικήσεως.

δ) Ἡ ἀποκλειστικότης τῆς ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων νομικῆς ὑπερασπίσεως τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Διοικήσεως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀνατρεπομένη ἐκ τῆς παρεχούμενης ὑπὸ τινῶν εἰδίκων διατάξεων εὐχερείας παραστάσεως ἐνώπιον Δικαστηρίων τῶν ἐκδόντων τὰς προσβαλλομένας πράξεις διοικητικῶν ὅργανων ἢ ἐτέρων ἐκπροσώπων των. Αἱ παραστάσεις αὗται, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀφορῶσι διαδικασίας οὐχὶ ἴδιωτερως σοβαροῦ ἀντικειμένου ἢ διαδικασίας πρώτου βαθμοῦ ἐνώπιον Διοικητικῶν, κυρίως, Δικαστηρίων. Ὁπωσδήποτε ἡ τοιαύτη ἀρμοδιότης ἐτέρων ὅργανων δὲν τυγχάνει ἀποκλειστικὴ ἔναντι τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, διναμένου ἐν πάσῃ περιπτώσει, ν' ἀναλάβῃ τὴν ὑπεράσπισιν.

ε) Τέλος, δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους, ἔχει ἀνατεθῆ ἡ ἀποκλειστικὴ νομικὴ ὑπεράσπισις ἐνώπιον Δικαστηρίων καὶ τινῶν ἐτέρων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, ἀσκούμενων ἔργον καὶ ἀρμοδιότητας δυναμένας νὰ χρακτηρισθῶν ὡς ἀναγόμενα εἰς τὰ ἐν εὑρείχ ἔννοια κατὰ προορισμὸν — ὑπὸ τὴν σύγχρονον ἀντίληψίν — ἀντικείμενα μερίμνης τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ἐπιφυλαχθείσας θμῶς ἐκ τοῦ νόμου εἰς νομικὰ πρόσωπα διὰ λόγους κυρίως ὅργανων τοικούς καὶ λειτουργικούς ("Ιδρυμα Κοινωνικῶν", Ασφαλίσεων, "Οργανισμὸς Γεωργικῶν", Ασφαλίσεων, Ταμείου Εθνικῆς Αμύνης, Ταμείου Ηχακαταθηκῶν καὶ Δανείων, Τχενδρομικῆς Ταμείων, Ταμείου Γεωργίας, Κτηνοτροφίας καὶ Δασῶν κ.λ.π.).

II. Τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους

α) Ἰστορικὴ ἐξέλιξις.

Ἡ μορφὴ ὑπὸ τὴν δόποίν εἰναι ἐμφανίζεται σήμερον τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους ἀποτελεῖ προϊόν μακριῶς ἐξελίξεως θεσμῶν καὶ συστημάτων σχετικῶν μὲ τὴν νομικὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Δημοσίου, διαχρονιστικῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1945. Εἰδικώτερον:

* Ἐνημερωτικὴ εἰσήγησις κατὰ τὸν ταχθέντα τύπον, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν γαλλικὴν πρὸς τὸ Συνέδριον.

I) Από της συστάσεως του νέου Ελληνικού Κράτους όντας ανεγνωρίσθη εἰς τὸν Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἢ ἀρμοδιότητες πρὸς γενικὴν ἐκπροσώπησιν τοῦ Δημοσίου ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων, ὡρίσθη δὲ ὅτι οὗτος δύναται νὰ διορίζῃ ἐξ ἐπαγγέλματος πρὸς παράστασιν τοῦ Δημοσίου, ὡς ἐνάγοντος ἢ ἐνχριμένου, ὑπόλληλου τοῦ ἀλλού τοῦ ἢ συνήγορου τῶν δικαστηρίων τὰς Ηρωτειούσης (Β.Δ. 12.5.1835).

II) Σὺν τῷ χρόνῳ ἵδριθη παρὰ τῷ Ὑπουργῷ τῶν Οἰκονομικῶν συλλογικὸν ὥργανον (Ἐπιτροπή), οὗτον τὴν γνώμην ἡδύνατο νὰ ζητῇ ὁ Ὑπουργὸς προκειμένου νὰ κινηθῇ ἢ συνεχισθῇ δίκη τοῦ Δημοσίου ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων (Β.Δ. 15.12.1843).

III) Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἔξελιγθη εἰς Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον, συγκείμενον ἐκ τοῦ ἐσχετικοῦ παρ’ Ἀρείῳ Πάγῳ, τοῦ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐλλάδος, τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν Ἀθηνῶν καὶ δύο Δικηγόρων παρ’ Ἀρείῳ Πάγῳ καὶ γνωμοδοτοῦν ἐγγράφων ἐπὶ ἑρωτημάτων τοῦ Δικαστικοῦ Τμήματος τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν (Β.Δ. 26.7.1860). Ἡ γνωμοδότησις αὕτη οὐδὲ ὑποχρεωτικὸν ἐτύγχανε νὰ προκληθῇ, οὐδὲ προκάλομένη ἐτύγχανε δεσμευτικὴ διὰ τὸν Ὑπουργὸν Οἰκονομικῶν. Ἡ λειτουργία τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου συνεδυάσθη μὲ παράστασιν τοῦ Δημοσίου ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων διὰ δικηγόρων συνέδυσθε.

IV) Ἡ ἀντιμετώπισις τῆς νομικῆς ὑποστηρίξεως τοῦ Δημοσίου ἐνώπιον Δικαστηρίων διὰ νομομαθῶν διορίζομένων ἐπὶ θητείᾳ, ἔχοντες βραδύτερον διὰ τῆς ἵδρυσεως θέσεως Δικαστικοῦ Συμβουλίου παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Οἰκονομικῶν (Ν. ΡΗΓ' 1867, Β.Δ. 28.3.1867). Ὁ Δικαστικὸς Σύμβουλος τὸ μὲν παρίστατο αὐτοπροσώπως ἐπὶ Δικαστηρίοις, τὸ δὲ συνέπεραττεν διὰ τὸν διορισμὸν ἐτέρων δικηγόρων.

V) Ἡ διαπίστωσις — προϊόντος τοῦ χρόνου — ἀδυναμίας λειτουργίας τῆς νομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Δημοσίου διὰ χρησιμοποιήσεως μεγάλου ἀριθμοῦ δικηγόρων, ὡδήγησεν εἰς τὴν ἰδρυσιν τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου, ἀποτελουμένου ἐξ 8 μελῶν, διορίζομένων ἐπὶ θητείᾳ (Ν. ΑΚΑ' 1882). Οἱ νομικοὶ σύμβουλοι — τινές τῶν ὁποίων παρ’ Ὑπουργείοις ἥδευον — ἐπωμίσθησαν καὶ γνωμοδοτικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὴν κάλυψιν τῆς νομικῆς ὑπερασπίσεως τοῦ Δημοσίου ἐπὶ Δικαστηρίοις, χωρὶς ν’ ἀποκλείεται καὶ ὁ διορισμὸς δικηγόρων. Παραλλήλως οὗτοι ἐν Συμβουλίῳ καθιώριζαν τὴν τηρητικὴν πορείαν ἐπὶ δικαστικῶν ὑποθέσεων τοῦ Δημοσίου, παρεῖχον γνωμοδοτήσεις ἐπὶ συμβιβασμῶν καὶ ἀνχριωρίσεως ἀποτικήσεων καὶ ἥσκουν ποιάνη δικαστικὴν ἀρμοδιότητα ἐπὶ τινῶν διοικητικῶν διαφορῶν (ῷορολογικῶν, τελωνειακῶν κ.λ.π.).

VI) Ἡ μοσφὴ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου προϊοδευτικῶς ἔξελιγθη διὰ προσθήκης θέσεων καὶ ἀρμοδιοτήτων. Ἡ ἔξελιξις αὕτη βασικῶς ἔξεδηλωθη : Δι’ αὐξήσεως τοῦ προσωπικοῦ καὶ ἵδρυσεως γραφείων παρ’ ἔκάστω Ὑπουργείῳ. διὰ δημιουργίας θέσεων παρέδρων μελῶν (Α.Ν. 19/20.11.1935) καὶ γραμματέων (Ν. 782/1917) πρὸς κάλυψιν ἀναγκῶν τῆς δικαστικῆς ὑπερασπίσεως τοῦ Δημοσίου, διὰ καθιερώσεως βαθυολογικῆς καὶ μισθολογικῆς ἔξομοιώσεως τοῦ προσωπικοῦ του μὲ τοὺς δικαστικοὺς λειτουργούς, διὰ τῆς τοποθετήσεως τὸ πρῶτον προσωπικόν πρὸς κάλυψιν τῆς νομικῆς ὑπερασπίσεως τοῦ Δημοσίου εἰς τινὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις (Ν. ΛΧΔΒ' 1887). δι’ ὑπαγωγῆς εἰς τὸ Νομικὸν Συμβουλίον τῆς δικαστικῆς ὑπερασπίσεως πολλῶν νομικῶν προσώπων, κ.λ.π. (Σχετ. καθικοποίησις τῆς περὶ δικῶν Δημοσίου νομοθεσίας διὰ Β.Δ. 8/13.11.1918, Κανονισμὸς Νομικοῦ Συμβουλίου ἀπὸ 12.6/15.11.1937, κατ’ ἔξουσιοιδότησιν τοῦ Α.Ν. 19/20.11.1935).

VII) Ἡ περιτέρω ἔξελιξις τοῦ θεσμοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σημειωθείσης μορφῆς, ἐτύγχανεν ἀπόρροια ἐπιτραπῆν ὥργανωσεως αὐτοῦ ἀφ’ ἐνδές καὶ ἀφ’ ἐτέρου προσαρμογῆς του πρὸς τὴν ὀλονὴν σημειουμένην, ἰδίᾳ μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, ἀνάπτυξιν καὶ ἐπέκτασιν τῶν ἐπεμβάσεων τῆς Διοικήσεως εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ζωήν. Πράγματι μετὰ μικρὸν παρέθιμεσιν ἴσημος τοῦ Α.Ν. 2374/1940, δι’ οὓς διελύθησαν τὰ παρ’ Ὑπουργείοις Γραχεῖα καὶ συνεκεντρώθη ἔπειν τὸ προσωπικόν τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου εἰς Διεύθυνσιν νομικῶν ὑποθέσεων παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Οἰκονομικῶν, διαιρεθεῖσαν εἰς Τμήματα καὶ Γραφεῖα κατ’ ἀντικείμενον θεμάτων, ὃ μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐγθεικῆς κατοχῆς ἐκδοθεῖς Α.Ν. 427/1945, ὀργάνωσε καὶ αὔθις τὸ Νομικὸν Συμβουλίον τοῦ Κράτους ὡς ἀνεξάρτητον ὥργανον. ἔργον μισθοῦ τὰ τοῦ ἀριθμοῦ, ἀποδογῶν καὶ ὑπηρεσιακῆς ηταντάσεως τοῦ προσωπικοῦ του, εἰσαγγελῶν τὸν θεσμὸν τῆς διὰ δικηγονισμοῦ εἰσόδου του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἐπανίδρυσε τὰ παρ’ Ὑπουργείοις Γραχεῖα, ὑπήγαγεν εἰς τὴν εὐθύνην του δίκαιας τοῦ ἔξωτροικοῦ, κ.λ.π.

VIII) Η εὑθομίσις τοῦ νόμου τούτου ἀπετέλεσε βάσιν τῆς μέχρι σήμερον ἔξελιξεως τοῦ θεσμοῦ. Ἐγόρησεν καθικοποίησις τῆς σχετικῆς νομοθεσίας διὰ τοῦ Β.Δ/τος 7/20.6.1957, μερικῶς καταργηθεῖσα διὰ τοῦ Β.Δ/τος 6/2-2.1.1961 περὶ ὥργανουσμοῦ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, τελοῦντος εἰσέπειται ἐν ἴσημῳ παρὰ τὰς κατὰ κακοὺς διὰ πλείστων νομοθετημάτων τροποποιήσεις καὶ προσθήκες εἰς ἐπὶ μέρους διατάξεις του. Ὕφεσταται ἡ κατ’ ἔξωποιδότησιν ἀπὸ 6/19.5.1951 ἀπόρροιας τοῦ Ηραράδρου τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους περὶ Εσωτερικοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ. ὡς καὶ τὸ Β.Δ. 24.1/5.2.1959 περὶ δικηγονισμοῦ πρὸς πλήρωσιν θέσεων τοῦ προσωπικοῦ του Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους (διοικητικῶν δικαστικῶν ἀντιπροσώπων). Τέλος τὸ πλεῖστον τὸν δικτάξεων τῆς εἰδι-

κής περὶ τῶν δικῶν τοῦ Δημοσίου νομοθεσίας, περιλαμβανούσης δικονομικάς κυρίως, ἀλλὰ καὶ οὐσια-
στικάς διατάξεις, ἔχει καθηκοποιηθῆ εἰς τὸ Διάταγμα τῆς 26.6/10.7.1944 περὶ Κώδικος Δικῶν τοῦ
Δημοσίου, ἵσχενον ἔτι.

β) Χαρακτήρα καὶ θέσις.

Τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους ἀποτελεῖ σήμερον «ένικαν ἀνωτάτην ἐν τῷ Κρατικῷ
Οργανισμῷ Ἀρχήν, ὑπαγομένην ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ 'Ποιουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν»
(ἄρθρον 1 παρ. 1 Β.Δ. 6/1961).

Ἐκ τοῦ νομοθετικοῦ τούτου χαρακτηρισμοῦ ἀπορρέουσι:

I) 'Η κατ' ιεραρχικὸν τρόπον ὄργανωσις τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, εἰς ἣν ἐντάσ-
σονται πάντα τὰ Τμήματα, Γραφεῖα καὶ τὸ προσωπικόν του, μὴ διαθέτοντα διακεκριμένην ὑπηρε-
σιακὴν αὐτοτάξειαν (ένικαν ἀρχή).

II) 'Η ἀνεξάρτητος πρὸς τοὺς τομεῖς τῆς Διοικήσεως καὶ ἴδια πρὸς τὸν 'Οργανισμὸν οἷονδή-
ποτε 'Ποιουργείου θέσις τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, ἐκδηλουμένη δὲ ἀπ' εὐθείας ὑπαγω-
γῆς του εἰς τὸν 'Ποιουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, πρὸς ἀσκησιν ἀρμοδιοτήτων προβλεπομένων ἐκ τοῦ
'Οργανισμοῦ κύτου ἡ ἔξι ἑτέρων εἰδικῶν διατάξεων, ἴδια ὡς πρὸς τὴν ὑπηρεσιακὴν κατάστασιν τοῦ
προσωπικοῦ του. Καὶ

III) Τὸ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν γένει διοικητικὴν ιεραρχίαν προβάδισμα τοῦ Νομικοῦ Συμβου-
λίου τοῦ Κράτους, χαρακτηριζόμενου ὡς «ἀνωτάτης ἀρχῆς».

γ) Σύνθεσις προσωπικοῦ.

I) Τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους ἀπὸ πλευρᾶς κυρίου (ἐπιστημονικοῦ) προσωπικοῦ
σήμερον ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Προέδρου, τριῶν 'Αντιπροέδρων, εἴκοσι τριῶν Νομικῶν Συμβούλων,
τεσσαράκοντα Παρέδρων καὶ ὄγδοήκοντα ἑνὸς Δικαστικῶν 'Αντιπροσώπων (πρώτης τάξεως, δευτέ-
ρας τάξεως καὶ δοκίμων).

II) Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ κύριον προσωπικὸν τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους τυγχά-
νουσι μόνιμοι δημόσιοι ὑπάλληλοι, βαθμολογικῶς δὲ καὶ μισθολογικῶς ἔξομοιοῦνται πρὸς τοὺς δικα-
στικούς λειτουργούς. 'Ο Πρόεδρος πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ 'Αρείου Πάγου, οἱ 'Αντιπρόεδροι πρὸς
τοὺς 'Αντιπροέδρους τοῦ 'Αρείου Πάγου, οἱ Νομικοὶ Σύμβουλοι πρὸς 'Αρεοπαγίτας, οἱ Πάρεδροι
πρὸς 'Εφέτας, οἱ Δικαστικοὶ 'Αντιπρόσωποι πρὸς Πρωτοδίκας, Παρέδρους παρὰ Πρωτοδίκαις καὶ
Εἰρηνοδίκας Γ' τάξεως.

III) 'Η εἰσόδος τοῦ κυρίου προσωπικοῦ εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον γίνεται κατόπιν ἐπιτυχίας
εἰς διαγωνισμόν, διεξιγόμενον ἐνώπιον 'Επιτροπῆς ἐκ τοῦ Προέδρου, ἑνὸς Νομικοῦ Συμβούλου καὶ
ἐνὸς Παρέδρου. 'Ο διαγωνισμὸς περιλαμβάνει γραπτὴν καὶ προφορικὴν ἔξέτασιν εἰς τὸ ἀστικὸν καὶ
ἔμπορικὸν δίκαιον, τὴν πολιτικὴν δικονομίαν, τὸ δημόσιον (διοικητικὸν - συνταγματικὸν) δίκαιον
καὶ εἰς ξένας γλώσσας (Γαλλικήν, Αγγλικήν, Γερμανικήν ἢ 'Ιταλικήν), ἐφ' ὅσον οἱ ὑποψήφιοι δηλώ-
σουν γνῶσιν τούτων. Οἱ ὑποψήφιοι ἡλικίας μέχρι 35 ἑτῶν, δέον ὅπως ἔχωσι ἰδιότητα δικηγόρου ἢ
πτυχίου Νομικῆς Σχολῆς μὲν βαθμὸν «ἀριστα» ἢ «ἄλιν καλῶς» καὶ ἐνιαυσίαν πρακτικὴν ἀσκησιν ὡς
ἀσκούμενοι δικηγόροι ἡ ἰδιότητα Εἰρηνοδίκου ἢ Πτεισματοδίκου καὶ ἐνιαυσίαν ὑπηρεσίαν.

IV) Οἱ ἐπιτυχάνοντες εἰς τὸν διαγωνισμὸν διορίζονται ὡς δικαστικοὶ ἀντιπρόσωποι ἐπὶ ἐνιαυ-
σίᾳ δοκιμαστικῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ ἐν συνεχείᾳ, μετὰ κρίσιν, εἰς βαθμὸν δικαστικοῦ ἀντιπροσώπου β'
τάξεως. Περιττέρω ἔξελίσσονται διὰ προαγωγῆς, κατόπιν κρίσεως πάντοτε, μετὰ διετίαν εἰς δικα-
στικούς ἀντιπροσώπους α' τάξεως καὶ ἐν συνεχείᾳ, μετὰ πενταετῆ ὑπηρεσίαν δικαστικῶν ἀντιπρο-
σώπων α' τάξεως, εἰς Παρέδρους καὶ μετὰ τριετῆ ὑπηρεσίαν Παρέδρου, εἰς Νομικοὺς Συμβούλους.
'Η κρίσις διὰ προαγωγῆς γίνεται ὑπὸ τῆς 'Ολομελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, λει-
τουργούσης ὡς 'Πηγεσιακὸν Συμβούλιον, πάντοτε κατ' ἀπόλυτον ἐκλογὴν καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν
ὑπάρξεως κενῶν θέσεων εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς. Διὰ τὸν διορισμὸν καὶ τὰς προαγωγὰς ἀπαι-
τεῖται Προεδρικὸν Διάταγμα προτάσει τοῦ 'Ποιουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν. ἡ δὲ προηγουμένη κρίσις
τῆς 'Ολομελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, ἔχει ἵσχυν «συμφώνου γνωμοδοτήσεως»,
ὑπὸ τὴν καθιερωμένην ἔννοιαν ὅτι ἡ Διοίκησις — καὶ δὴ ὁ προϊστάμενος 'Ποιουργὸς — δὲν δύναται
νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ διάφορον τῆς γνωμοδοτήσεως τρόπον, κεκτημένος τὸ δικιάωψις μόνον ν' ἀπόσχῃ
τῆς ἐνεργείας (διορισμοῦ ἢ προαγωγῆς), ἐφ' ὅσον διαφωνεῖ πρὸς τὴν γνωμοδότησιν.

V) 'Η προαγωγὴ εἰς τὰς θέσεις Προέδρου καὶ 'Αντιπροέδρων, γίνεται δὲ ἀποφάσεως τοῦ 'Ποιουργοῦ
Συμβούλου, ἐκ τῶν ἐγέντων τριετῆ ὑπηρεσίαν Νομικῶν Συμβούλων.

VII) Η αρέχεται ἡ εὐγέρεια καὶ ἀπ' εὐθείας διορισμοῦ εἰς θέσεις Νομικῶν Συμβούλων καὶ Παρέ-
δρων, εἰς πισσοτὴν μὴ ὑπερβατίνην τὸ τέταρτον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θέσεων, δικηγόρων
ἔχόντων ὡρισμένου χρόνου δικαστικὴν ἢ δικηγορικὴν ὑπηρεσίαν, μετὰ σύμβωσιν γνώμην τῆς 'Ολο-
μελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

VIII) 'Η τοποθέτησις καὶ κί μεταθέσεις τοῦ κυρίου προσωπικοῦ γίνονται διὰ Προεδρικῶν Δια-
ταγμάτων, προκεκλιμένων ὑπὸ τοῦ 'Ποιουργοῦ Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ Κράτους, περὶ Νομι-

κάνω Συμβούλων καὶ Παρέδρων, διὰ πράξεων δὲ τοῦ Προέδρου, προκειμένου περὶ δικαστικῶν ἢ τιπροσώπων. Διὰ μετάθεσιν ἀπὸ τοῦ κέντρου εἰς ἐπαρχιακὰ γραφεῖα, ἀπαιτεῖται καὶ σύμφωνη γνώμη τῆς Ὀλομελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

VIII) Ή κατὰ τὰ λοιπὰ ὑπηρεσιακὴ κατάστασις τοῦ κυρίου προσωπικοῦ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους (πειθαρχικὴ δικαιιοδοσία, ἀδειαὶ κ.λ.π.), διέπεται ἐξ εἰδικῶν δικτάξεων τοῦ Ὁργανισμοῦ αὐτοῦ (Β.Δ. 6/1961), ἀφισταμένων πολλάκις τῶν ἀντιπολίγων ριθμίσεων τῶν ἴσχυοις διατάξεων δικαιοσύνης ὑπαλλήλους ἐν γένει.

IX) Οἱ ἐνώπιον τῶν ἐπαρχιακῶν Δικαστηρίων χρησιμοποιούμενοι δικηγόροι τοῦ Δημοσίου διοικούνται ἐπὶ διετεῖ θητείᾳ δι' ἀποφάσεως τῆς Ὀλομελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους εἰς τακτικὸς καὶ εἰς ἀναπληρωματικὸς εἰς τὴν ἔδραν ἐκάστου Πρωτοδικείου. Οὗτοι ἐν ἀντιθέσει πρὸ τὸ κύριον προσωπικὸν τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, δὲν κωλύονται νὰ δικηγοροῦν ἐλεύθερως καὶ ἐπὶ ἄλλων ὑποθέσεων πέραν τῶν τοιούτων τοῦ Δημοσίου, ἀμείβονται δὲ συνήθως καὶ ὑπόθεσιν.

X) Πέραν τοῦ κυρίου (ἐπιστημονικοῦ) προσωπικοῦ, τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους διαθέτει καὶ διοικητικὸν προσωπικὸν (γραμματεῖς, δικτυλογράφοι, κλητῆρες κ.λ.π.) πρὸ δὲ ἐπί δρωσιν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ. Ἡ ἐν γένει ὑπηρεσιακὴ κατάστασις τοῦ διοικητικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, τυχάνει ἀνάλογος τῶν διοικητικῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

δ) Λειτουργία.

Τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους ὡς Σῶμα συνέρχεται ἐν Ὀλομελείᾳ καὶ εἰς Τμήματα. Εἰς τὴν Ὀλομέλειαν συμμετέχουν ὁ Πρόεδρος, οἱ Ἀντιπρόεδροι, οἱ Νομικοὶ Σύμβουλοι καὶ οἱ Πάσες δροι (ἄνευ ψήφου). Τὰ Τμήματα τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, εἶναι σήμερον τρία συγχροτοῦνται κατ' ἔτος διὰ πράξεως τοῦ Προέδρου, ἐγκρινομένης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, προεδρεύει δὲ αὐτῶν ὁ Πρόεδρος ἢ συνήθως οἱ Ἀντιπρόεδροι. Πάντα τὰ Τμήματα ἀσκοῦν τὴν αὐτάς ἀρμοδιότητας καὶ ἔχουν τὴν αὐτὴν δικαιιοδοσίαν. Προβλέπεται ἐκ τοῦ Ὁργανισμοῦ ἐλάχιστος ἀριθμὸς Συμβούλων καὶ Παρέδρων πρὸς συγκρότησιν ἐν ἀπαρτίξ τῆς Ὀλομελείας καὶ τῶν Τμημάτων. Ἡ ὑπαγωγὴ τῶν ὑποθέσεων (δικαστικῶν καὶ γνωμοδοτικῶν) εἰς τὰ Τμήματα ἢ τὴν Ὀλομελείαν γίνεται ἀναλόγως τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος σπουδαιότητος ἢ ἀντικειμένου των, ἐκτὸς περιπτώσεων κατὰ τὰς ὁποίας ἐξ εἰδικῶν διατάξεων ἀπαιτεῖται γνώμη τῆς Ὀλομελείας (ἀρθρον 5 παρ. B.Δ. 6/1961 «περὶ Ὁργανισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους»). Αἱ γνωμοδοτήσεις τοῦ Συμβουλίου ἐκδίδονται κατὰ πλειοψηφίαν, ἐπικρατούσης ἐν ἴσοψηφίᾳ τῆς γνώμης τοῦ Προέδρου πλὴν ἂν δριζεῖται ἐν τῷ νόμῳ ἄλλως. Ἡ γνώμη τῆς μειοψηφίας καταχωρεῖται εἰς τὰς γνωμοδοτήσεις.

ε) Οργάνωσις.

Αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους συγκροτοῦνται:

- I) Ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Προέδρου
- II) Ἐκ τῶν Γραφείων Νομικῶν Συμβούλων
- III) Ἐκ τῶν Δικαστικῶν Γραφείων
- IV) Ἐκ τῶν δικηγόρων τοῦ Δημοσίου

Τὸ Γραφεῖον τοῦ Προέδρου ἀποτελεῖ τὴν Κεντρικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, εἰς ἣν ἔντονει ἡ κατανομὴ καὶ ὁ συντονισμὸς τῆς ὅλης ἐργασίας αὐτοῦ. Περιλαμβάνει τὰ Τμήματα:

1. Διοικήσεως, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ ὑπηρεσιακὴ παρακολούθησις τοῦ προσωπικοῦ καὶ γένει ὄργανωσις τῆς ὑπηρεσίας (Γραμματεῖς, Πρωτόκολλον, Ἀρχεῖον, Οἰκονομικὴ ὑπηρεσία κ.λ.π.).

2. Ὕποθέσεων Πρωτεύοντος στὴν Δικαστηρίων τῶν Αθηνῶν.

3. Ὕποθέσεων Επαρχιῶν - Αλλοδαπῆς, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ κατανομὴ καὶ παρακολούθησις τῶν δικαστικῶν ὑποθέσεων τῶν ἐπαρχιακῶν Δικαστηρίων καὶ τῶν Δικαστηρίων τοῦ Εξωτερικοῦ.

4. Μελέτων, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ συγκέντρωσις καὶ εὑρετηρίας τῶν γνωμοδοτήσεων, ἡ ἔκδοσις εἰδικοῦ δελτίου καὶ ἐγκυρώλαων πρὸς παροχὴν δόηγιῶν εἰς τὸ προσωπικόν, ἡ μελέτη τῆς περὶ δικαστοῦ Δημοσίου νομοθεσίας, ἡ μέριμνα τῆς βιβλιοθήκης, ἡ συγκέντρωσις στατιστικῶν στοιχείων, προπαρασκευὴ τῆς ἐπεξεργασίας σχεδίων γόμων κ.λ.π.

5. Λογισθούτων, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ μέριμνα ἀσκήσεως δικαστικῶν ἀρμοδιοτήτων τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ἐπὶ φορολογικῶν τινῶν ὑποθέσεων.

Τὰ Γραφεῖα Νομικῶν Συμβούλων ἔδρεύουσι παρ' ἔκαστην Ὕπουργείων καὶ προσέτι παρὰ τῷ Ἰδρύματι Κοινωνικῶν Ασφαλίσεων, τῷ Ὁργανισμῷ Γεωργικῶν Ασφαλίσεων καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ. Εκάστου Γραφείου προστάται Νομικὸς Σύμβουλος, ἐπικουρούμενος ὑπὸ ἐντολῆς τῆς πλειόνων Παρέδρων. Ωστέ τοις παρ' ἔκαστην Γραφείῳ ὑπηρετεῖ ἀριθμὸς δικαστικῶν ἀντιπροσώ-

πων, ἀνάλογος πρὸς τὸν ἀριθμὸν δικαστικῶν ὑποθέσεων, ἡς — βασικῶς μὲ κριτήριον ὅλης — γειτνεῖται ἔκαστον Γραφεῖν. Τὰ Γραφεῖν ταῦτα, πέραν τῆς ὑποστηρίξεως ἐνώπιου πάντων τῶν Δικαστηρίων τῶν δικαστικῶν ὑποθέσεων αὐτοῖς ἀνατίθενται μὲ κριτήριον τὴν συνάρτειαν τοῦ ἀντικείμενου τῶν πρὸς τὸν Ἀπομενόν εἰς τὸΝομικὸν Συμβούλιον. Θέρων καὶ τὸ σχετικὸν πρὸς τὸν ὑπουργεῖν γνωμοδοτικὸν ἔργον εἴτε διὰ παραγγέλτουμενοῦ ἀπλῶν ζητημάτων, εἴτε διὰ εἰσαγωγῆς εἰς τὰ Γυρίματα καὶ τὴν Ὀλυμπείαν τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τῶν σχετικῶν ἐρωτημάτων.

Εἰδικῶς παρὰ τῷ ὑπουργείῳ Οἰκονομικῶν λειτουργεῖ καὶ εἰδικὸν Γραφεῖν Νομικοῦ Συμβούλου Φορολογίκες, μὲ ἀντικείμενον τὴν ὑποστήσειν τῶν φορολογικῶν ὑποθέσεων τοῦ Δημοσίου ἐνώπιου τῶν Φορολογικῶν Δικαστηρίων καὶ τοῦ Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας.

Τὰ Δικαστικὰ Γράφειν καὶ λειτουργοῦν εἰς Πειραιᾶ, Ηάρτρος, Λάρισαν, Ἰωάννινα, Καβάλαν, Ρόδον καὶ Ἡράκλειον Κρήτης, παρὰ τῷ Ταμείῳ Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων καὶ παρὰ τοὺς Ταχυδρομικοῖς Ταμείους. Τούτων προστατεῖ Πάχεδρος, ἐπικουρούμενος ὑπὸ δικαστικῶν ἀντιπροσώπων ἢ δικηγόρων. Εἰς τὰ ἐπαρχιακὰ δικαστικὰ γραφεῖα ἀνήκει ἡ ὑπεράσπισις τῶν δικαστικῶν ὑποθέσεων τοῦ Δημοσίου ἐνώπιου τῶν εἰς τὰς ἔδρας τῶν Δικαστηρίων.

Τέλος, Δικηγόροι : τοῦ Δημοσίου εἰς τὸν Δημοσίου σίσιον, διορισμένοι εἰς τακτικὸς καὶ εἰς ἀναπληρωματικὸς παρὰ ἔκαστω Πρωτοδικείᾳ ἐπὶ θητείᾳ, ως ἔξετέθη. Μή διορισμένων τοιούτων δικηγόρων ἐνώπιον ἐπαρχιακοῦ τιμος Δικαστηρίου ἢ ἐν καλύμματι τούτων, δὲν ἀποκλείεται, κατ' ἔξαρτεσιν, διορισμὸς δικηγόρου διὰ τὴν μέριμναν συγκεκριμένης ὑποθέσεως.

στ) Εἰδικαὶ ἄρματα διότη τες τοῦ Προέδρου.

Εἰδικαὶ διατάξεις (ἰδίᾳ χρόνῳ 6 Β.Δ. 6/1961) παρέχουν εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Κράτους καὶ ἀρμοδιότητας πέραν τῆς ἐκ τῆς θέσεώς του ἀνηκούσης αὐτῷ πρὸς διεύθυνσιν, παρακολούθησιν καὶ ἔλεγχον τῶν ἐργασιῶν τούτου. Οὕτω ἐνδεικτικῶς σημειοῦται ὅτι οὗτος διὰ τῆς παρ' αὐτῷ Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Κράτους :

α) Παρέχει ἐντολὰς πρὸς πᾶσαν δικαστικὴν ἐνέργειαν (ἐπιθετικὴν ἢ ἀμυντικὴν) διὰ λογχειασμὸν τοῦ Δημοσίου καὶ τὰς σχετικὰς πληρεξουσιότητας εἰς τοὺς δικηγόρους, καθ' ὅσον τὸ κύριον προσωπικὸν παρίσταται ἐπὶ Δικαστηρίους καὶ ἐκπροσωπεῖ τὸ Δημοσίου ex officio ἔνεις ἀνάγκης εἰδικῆς πληρεξουσιότητος.

— Παραλαμβάνει πᾶν δικόγραφον ἀπειθυνόμενον πρὸς τὸ Δημοσίου ἢ τὸν ἐκπροσωποῦντα κατὰ νόμον τοῦτο Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν.

— Δίδει παραγγελίας πρὸς ἐκτέλεσιν δικαστικῶν ἀποφάσεων εἰς βάρος τοῦ Δημοσίου.

— Παρέχει ἐντολὰς πρὸς ὑπογραφὴν συμβούλιων διὰ λογχειασμὸν τοῦ Δημοσίου.

— Δίδει τοὺς ἐπαργομένους εἰς τὸ Δημοσίου εἰς πολιτικὰς δίκας ὄρκους, ἔξουσιοδοτούμενος πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ.λ.π.

III. Νομικὴ ὑπεράσπισις τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Διοικήσεως.

α) Καθ' ἡ ἔξετέθη, εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους ἔχει ἀποκλειστικῶς ἀνατεθῆ ἢ ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων νομικὴ ὑπεράσπισις τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Διοικήσεως, ἀσκουμένη διὰ τοῦ κυρίου ἐκ δημοσίων λειτουργῶν προσωπικοῦ του. Ή εἰς δικηγόρους — διοριζομένους ἐπὶ θητείᾳ — ἀνάθεσις τῆς τοικύτης ὑπερασπίσεως γιαρεῖ μόνον ἐνώπιον τῶν ἐπαρχιακῶν δικαστηρίων, εἰς πόλεις εἰς δὲν ἐντολὴν Γραφεῖν τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Κράτους. Ή πρωτοβουλία τῶν δικηγόρων ἐν τῷ χειρισμῷ τῶν ὑποθέσεων τυγχάνει περιωρισμένη, διότι τελικῶς τὴν τηρητέαν πορείαν ἐπ' αὐτῶν, τὴν ἀποδοχὴν τῶν ἀκδιδομένων ἀποφάσεων, τὴν ἀσκησιν ἢ παραχίτησιν ἀπὸ ἐνδίκων μέσων, ἀποφασίζει τὸ Νομικὸν Συμβούλιον, εἰς ἢ εἰςτήσεις πᾶσαι καὶ ὑποθέσεις καὶ εἰς δικηγόρους ἀνατεθεῖσι. Προσέτι σημειώτεον ὅτι εἰς τινὰς περιπτώσεις ἢ τοιαύτη ὑπεράσπισις γιαρεῖ διὰ διοικητικῶν διργάνων.

β) Εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Κράτους ἐπὶ τῶν κατ' ἵδιαν κατηγοριῶν διαφορῶν, παρατηρήστε :

I) 'Αστικαὶ διαχρονικαὶ. Ή ἐπ' αὐτῶν νομικὴ ὑπεράσπισις ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους, ἔνεις ἔξαιρέσεως, ἀσκουμένη ὑπὸ τοῦ κυρίου προσωπικοῦ του ἢ τῶν δικηγόρων τοῦ Δημοσίου. Η ἐνώπιον τοῦ Αρείου Πάγου ὑπεράσπισις ἐπιφυλάσσεται εἰς τοὺς Νομικοὺς Συμβούλους καὶ Παρέδρους.

II) Διοικητικαὶ διαχρονικαὶ. Ή ἐπ' αὐτῶν ἢ ἐνώπιον τοῦ Ακινητικοῦ καὶ τοῦ Αναρρητικοῦ Δικαστηρίου (Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας) ὑπεράσπισις τῆς Διοικήσεως, ἐπεφυλάχθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους, ἀσκουμένη διὰ τῶν Νομικῶν Συμβούλων καὶ Παρέδρων. Η ἐνώπιον τῶν ακτωτέρων Διοικητικῶν Δικαστηρίων, ἵδια τῶν φορολογικῶν, ἢ ὑπὸ τοῦ Ν.Σ.Κ. ὑπεράσπισις διὰ τοῦ κυρίου προσωπικοῦ του ἢ τῶν δικηγόρων τοῦ Δημοσίου τυγχάνει ἐκλεκτική, ἀναλήγως τῷ ἀντικείμενῳ καὶ τῆς ποικιλότητος τῶν ὑποθέσεων. Κατὰ κανόνα εἰς τὸν δεύτερον Βαθμὸν ἢ ὑπεράσπισις γιαρεῖ διὰ τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Κράτους, ὑποχρεωτικῶς δε

ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς ὑπερβαίνῃ τὰς 50.000 δραχ. Εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν ἡ ὑπεράσπισις κατ' ἔξαρτους ἐπὶ ὑποθέσεων ἐμφράζοντων θεωρήσεων συβαρότητα ἀντικειμένου, χωρεῖ ὥστε τὰς διὰ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους. Εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἡ ὑπεράσπισις τῆς Διοικήσεως χωρεῖ διὰ τῆς ἐκδούσης τὴν προστιχλομένην πρᾶξιν 'Ἀρχῆς ἢ ἐτέρων ὑπαλλήλων ὑπ' αὐτῆς ὁρίζομένων (ἄρθρο 27 καὶ 32 Κωδικος 'Φορολογικῆς Δικαιονομίας'). Εἴκαν ἡ τοιαύτη 'Ἀρχὴ' κρίνῃ ἐπιβαλλομένην τὴν διὰ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ὑπεράσπισιν οἰκαπήποτε ὑποθέσεως, προκαλεῖ τὴν σχετικὴν ἀνάθεσιν διὰ πρᾶξεως τοῦ Ηρέδρου αὐτοῦ.⁽¹⁾ Διαφοροισμὸς οὗτος εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν διοικητικῶν (φορολογικῶν) ὑποθέσεων ἐπεβλήθη ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν σχετικῶν διαφορῶν, ὅστις οὐκ ἀπηγόρει ἀνάλογον ἀριθμὸν προσωπικοῦ καὶ προσέτι ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι αἱ ὑποθέσεις αὗται συχνάκις δὲν ἐμφανίζουν νομικὴ ζητήματα, ἀλλ' ἀναφέρονται εἰς ἀμφισβήτησιν πραγματικῶν στοιχείων.

III) Ποινικαὶ διαφοραὶ: Εἰς ἡς περιπτώσεις προκύπτει περίπτωσις παραστάσεως τοῦ Δημοσίου ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντος ἢ ἀστικῶς ὑπευθύνου ἐνώπιον ποινικῶν Δικαστηρίων, κατὰ κανόνα χωρεῖ αὕτη διὰ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους. Τὰς πολιτικὰς ἀξιώσεις τοῦ Δημοσίου ἐνώπιον τῶν ποινικῶν Δικαστηρίων δύναται νὰ προβάλῃ καὶ Ὡ Εἰσαγγελεὺς κατ' ἄρθρον 70 Κωδικος Ποινικῆς Δικαιονομίας. Εξ ὅλου εἰς τινας περιπτώσεις ιδιωνύμων ποινικῶν παραβάσεων (π.χ. δασικαὶ παραβάσεις) παρέχεται ἡ εὐχέρεια πρὸς προβολὴν καὶ ὑπεράσπισιν ἀξιώσεων τοῦ Δημοσίου ἐνώπιον τῶν ποινικῶν Δικαστηρίων εἰς ἔτερα διοικητικὰ ὅργανα. Καὶ τοῦτο λόγῳ τοῦ συνήθως μικροῦ ἀντικειμένου τῶν σχετικῶν διαφορῶν.

IV) Διαφοραὶ ἐνώπιον ἀλλοδαπῶν Δικαστηρίων. Καὶ αὕτων ἡ ὑπεράσπισις ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους εἶναι ἀνατεθειμένη, ἀσκουμένη διὰ Νομικοῦ Συμβούλου ἢ Παρέδρου, ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἀλλοδαπῶν δικηγόρων, διοριζομένων μετὰ γνωμοδότησιν τῆς 'Ολομελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους δι' ἀποφάσεως τῶν 'Ὑπουργῶν Οίκονομικῶν καὶ 'Εξωτερικῶν (ἄρθρον 13 παρ. 7 Β.Δ. 6/1961 περὶ 'Οργανισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους).

γ) Πᾶσα πρωτοβουλία διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ποινικῶν ὑποθέσεων ἀπόκειται εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους. Η Διοίκησις παρέχει εἰς αὐτὸν στοιχεῖα καὶ πληροφορίας, ὡς καὶ τὰς ἀπόψεις τῆς ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων. Εξ ἔτερου τὰ ὅργανα τοῦ κυρίου προσωπικοῦ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ οἱ δικηγόροι τοῦ Δημοσίου, εἰς οὓς ἀνατίθενται αἱ κατ' ἴδιαν ὑποθέσεις, δὲν ἔχουν ἀπεριόριστον πρωτοβουλίαν εἰς τὸν χειρισμὸν αὐτῶν. Πλὴν τῶν ὀδηγιῶν, ἡς σχετικῶς οἱ ιεραρχικῶν προϊστάμενοί των (Πρόεδρος, προϊστάμενοι Γραφείων Νομικοὶ Σύμβουλοι) δύνανται νὰ τοῖς παράσγωσι, σημειωτέον ὅτι πᾶσα ἀποδοχὴ ἀγωγῆς, παραίτησις ἀπὸ ταύτης, ἀποδοχὴ ἀποφάσεων, παραίτησις ἀπὸ ἐνδίκων μέσων, συμβιβασμός, διμολογίας καὶ ἀναγνώρισις ἀποκτήσεων τρίτων καὶ ἡ χάραξις τῆς ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τηρητέχες πορείας, δὲν ἀπόκειται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τῶν κατ' ἴδιαν ὅργανων, εἰς ἡ ἀνετέθη ἡ ὑπεράσπισις, οὐδὲ τῶν κατ' ἴδιαν Γραφείων, ἀλλὰ ἐπεφυλάχθη εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους, ὅπερ ἐν 'Ολομελείᾳ ἢ ἐν Τμήμασι, ἐκδίδει σχετικὰς γνωμοδοτήσεις, ἐγκρινομένας ὑπὸ τοῦ 'Ὑπουργοῦ τῶν Οίκονομικῶν, ὅστις δύναται νὰ τροποποιῇ ταύτας μόνον ἐπὶ τὸ ἐπωφελέστερον διὰ τὸ Δημόσιον.

δ) 'Η ἀναθεσις τῶν κατ' ἴδιαν ὑποθέσεων εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ἐπεφυλάχθη εἰς τὸν Πρόεδρον αὐτοῦ, παρέχοντα τὰς σχετικὰς ἐντολάς. Συνήθως αἱ ὑποθέσεις ἀνατίθενται εἰς τὰ Γραφεῖα Νομικῶν Συμβούλων τῶν 'Ὑπουργείων μὲ κριτήριον τὴν συνάρτειαν τοῦ ἀντικειμένου των πρὸς τὰς ἀρμοδιότητας ἐκάστου 'Ὑπουργείου, ἐκ τῆς ἀσκήσεως τῶν δοπίων ἀνέκυψεν ἡ ἐκάστοτε ἔνδικος διαφορά. Η περιτέρω ἀνάθεσις των εἰς τὸ προσωπικὸν τῶν Γραφείων τῶν 'Ὑπουργείων, χωρεῖ ὑπὸ τοῦ προϊστάμενού τούτων Νομικοῦ Συμβούλου. Πλὴν, ὁ Πρόεδρος κέκτηται τὸ δικαίωμα νὰ ἀναθέσῃ συγκεκριμένην ὑπόθεσιν εἰς οἰονδήποτε ὅργανον τοῦ κυρίου προσωπικοῦ τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, ὅπερ εἴτε λόγῳ πείρας, εἴτε λόγῳ ἐξειδικεύσεως εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑποθέσεως, κρίνεται ὑπ' αὐτοῦ κατάλληλον πρὸς χειρισμὸν τῆς.

'Ανάμειξις, πάσης φύσεως, τῆς Διοικήσεως εἰς τὴν ἀνάθεσιν τῶν ὑποθέσεων, κατὰ κανόνα, ἀποκλείεται.

IV. Γυμνοδιοικὴ ἀρμοδιότης.

α) 'Η ἀρμοδιότης τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ὡς γνωμοδοτικοῦ ὅργανου τῆς Διοικήσεως ἐπὶ νομικῶν ζητημάτων τυγχάνει ἀπὸ κλειστὴν, μὴ ὑφισταμένων σήμερον ἐτέρων ὅργανων κεκτημένων ἐκ τοῦ νόμου παρομοίων γενικὴν ἀρμοδιότητα. 'Τρίσταυται καὶ λειτουργοῦν βεβαίως διάφοροι διοικητικοὶ ἐπιτρόποι ἢ συμβούλια κεκτημένα περιωρισμένην γνωμοδοτικὴν ἀρμοδιότητα ἐπὶ διοικητικῶν θεμάτων, οὓς ὅμως ἐπὶ νομικῶν τοιούτων.

β) Τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους γνωμοδοτεῖ ἐν 'Ολομελείᾳ καὶ ἐν Τμήμασι, κατέπιν ἐφωτημάτων τῆς Διοικήσεως ὑπογραφομένων ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου 'Ὑπουργοῦ. Παραλλήλως τὰ μέλη τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους (Πρόεδρος, 'Αντιπρόεδροι, Νομικοὶ Σύμβουλοι,

Πάρεδροι) κέκτηνται δυνατότητα παροχῆς καὶ ἀτομικῶν γνωμοδοτήσεων, ἐπὶ ἀπλῶν ζητημάτων ἢ ἐπὶ ζητημάτων, ἐφ' ᾧ νόμισταται διαμορφωμένη θέσις τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

γ) Αἱ γνωμοδοτήσεις τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους εἶναι πάντοτε ἔγγραφοι, συντάσσονται ὑπὸ τῶν ὅριζομένων εἰσηγητῶν καὶ θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ Προεδρεύοντος. Ἡ ἐν αὐταῖς θέσις λαμβάνεται κατὰ πλειοψηφίαν τῶν μετασχόντων Προέδρου, Ἀντιπροέδρων καὶ Νομικῶν Συμβούλων, διατυποῦνται ὅμως ἐν αὐταῖς καὶ ἡ γνώμη τῆς μειοψηφίας, ὡς καὶ τῶν ἔνευ ψήφου Παρέδρων.

δ) Λί θέσεις τῆς Διοικήσεως ἐπὶ τῶν διατυπουμένων ἑκάστοτε πρὸς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους ἔρωτημάτων καὶ ἡ πρακτικὴ ταύτης, ἀποτελοῦν ἀπλῶς στοιχεῖον τοῦ πραγματικοῦ, ἐφ' οὗ τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους καλεῖται νὰ κρίνῃ καὶ δὲν δεσμεύουν, οὐδὲ ἐπηρεάζουν καθ' οἵονδή ποτε τρόπου τὴν κρίσιν του.

ε) Λί γνωμοδοτήσεις τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους δὲν κέκτηνται, καθ' ἔαυτάς, δεσμευτικὸν διὰ τὴν Διοίκησιν χαρακτῆρα. Ἀποδογή των ὅμως ὑπὸ τοῦ διατυποῦντος τὸ ἔρωτημα Ὅπουργοῦ δι' ἐπισημειωτικῆς πράξεως ἐπὶ τοῦ κειμένου των, προσδίδει εἰς ταύτας δεσμευτικὴν διὰ τὴν Διοίκησιν ἰσχύν, ἀπορρέουσαν ἐκ τῆς ἱεραρχικῆς ἐπιταγῆς διὰ τὰ διοικητικὰ ὅργανα, ἥτις διὰ τῆς ἀποδογῆς τῶν γνωμοδοτήσεων ἐκδηλοῦται.

V. Στατιστικὰ στοιχεῖα.

Πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ εὕρους τῆς δραστηριότητος τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους παρατίθενται ἀριθμητικά τινα δεδομένα, ἀφορῶντα τὸ ἔργον του κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη:

α) Γνωμοδοτικὸν ἔργον

Έτος	Γνωμοδοτήσεις Ολομελείας	Γνωμοδοτήσεις Τμημάτων	Ατομικαὶ
1970	118	1.204	—
1971	97	845	—
1972	112	809	472
1973	115	700	478
1974	182	846	384

β) Γνωμοδοτήσεις ἐπὶ δικαστικῶν ὑποθέσεων

Έτος	Ολομελείας	Τμημάτων
1970	99	4.055
1971	162	3.807
1972	227	4.426
1973	250	4.362
1974	205	4.843

γ) Νέαι δικογραφίαι

Έτος	
1970	3.690
1971	4.124
1972	4.910
1973	5.580
1974	5.864

δ) Παραστάσεις εἰς Ἀνώτατα Δικαστήρια

	1972	1973	1974
Συμβούλιον Ἐπικρατείας	4131	3910	4141
Ἄρειος Πάγος	224	243	278

’Αθῆναι, ’Ιούλιος 1975.